

តុលាការពាណិជ្ជកម្ម Commercial Court

មេរៀនពីការបង្កើតតុលាការពាណិជ្ជកម្ម

LESSONS FROM ESTABLISHING A COMMERCIAL COURT

The Hon G Tony Pagone AM KC

អតីតចៅក្រមនៃតុលាការកំពូលនៃរដ្ឋវិចត្រីយ៉ា និងតុលាការសហព័ន្ធ

អូស្ត្រាលី

Former judge of the Supreme Court of Victoria and also the
Federal Court of Australia

សំណើ / Background

- ប្រទេស Common law ធៀបនឹងប្រទេស civil law / Common law country cf civil law
- ប្រព័ន្ធបដិភាគី / Adversarial system
- ភាគីនានាគ្រប់គ្រងបញ្ហានានា តាមរយៈសេចក្តីថ្លែងសំអាង / Parties control issues through pleadings
- ភាគីនានាគ្រប់គ្រងភស្តុតាង / Parties control evidence
- ការរកឃើញ / Discovery
- វិធាននៃភស្តុតាង៖ ដែលអាចបញ្ជាក់បាន និងពាក់ព័ន្ធ / Rules of evidence: probative and relevant
- ការសាកល្បងតាមរយៈការសាកសួរពីភាគីបដិបក្ខ / Testing by cross examination
- តួនាទីរបស់ចៅក្រមក្នុងនាមជាមជ្ឈត្តករអព្យាក្រឹត / Role of judge as neutral arbiter
- ការបំពានលើភារកិច្ចរបស់មេធាវីចំពោះរដ្ឋបាលតុលាការ / Overriding duty of lawyers to administration of justice

ហេតុអ្វីបង្កើត? / Why create?

- សេចក្តីត្រូវការរបស់ពាណិជ្ជកម្ម / Needs of commerce
  - រហ័ស ប្រសិទ្ធផល និងអាចជឿទុកចិត្តបាន / Quick, efficient and reliable
  - ការអនុវត្តសាលក្រមក្នុងមូលដ្ឋាន / Local enforcement of judgments
  - ការពន្យារពេលធ្វើឱ្យខាតបង់ដល់ធុរកិច្ច និងប៉ះពាល់ដល់ជំនឿទុកចិត្ត / Delay costs business and undermines confidence
  - ភាពពឹងផ្អែកលើមជ្ឈត្តការឯករាជ្យ / Reliance on independent arbitration
  - រដ្ឋ/តុលាការធ្លាក់ឥទ្ធិពល / State/courts decline in influence
  - ជៀសវាងការជ្រើសរើសតុលាការ / Avoid forum shopping
- នីតិវិធីជាក់លាក់ សម្រាប់វិវាទពាណិជ្ជកម្ម / Specific procedures for commercial disputes
- ឯកទេស / Expertise
- ជំនឿទុកចិត្តលើតុលាការ / Confidence in courts

ការកំណត់យុត្តាធិការ / Defining jurisdiction

- តើអ្វីជាវិវាទពាណិជ្ជកម្ម? / What is a commercial dispute?
  - ប្រភេទទៅតាមសេចក្តីបរិយាយ / Type by description
  - ប្រភេទទៅតាមទំហំ / Type by size
- ការផាត់ចេញយ៉ាងច្បាស់ / Express exclusions
  - វិស័យដទៃទៀតដែលត្រូវដោះស្រាយក្នុងលក្ខណៈខុសគ្នា / other areas dealt with differently
- ភាពជាន់គ្នា / Overlaps
  - ការសាកល្បងចំពោះការផាត់ចេញ/ការរួមបញ្ចូល / Test for exclusion/inclusion
- ការជ្រើសរើសតុលាការ / Forum shopping

ជម្រើសនៃគំរូ / Choice of models

- វិធានអបុគ្គល ទល់នឹងការគ្រប់គ្រងដោយចៅក្រម ទល់នឹងការគ្រប់គ្រងដោយមន្ត្រីតុលាការ / Impersonal rules vs judge managed vs court officer managed
- នីតិវិធីស្តង់ដារ ទល់នឹងនីតិវិធីជាក់លាក់ទៅតាមចៅក្រម / Standard procedures vs judge specific procedures
- ចៅក្រមគ្រប់គ្រង ព្រមទាំងចៅក្រមធ្វើសេចក្តីសម្រេច៖ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិ / Management judge also deciding judge: pros and cons
- ចៅក្រមគ្រប់គ្រង មិនមែនចៅក្រមធ្វើសេចក្តីសម្រេច៖ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិ / Management judge not deciding judge: pros and cons
- ការបែងចែកសវនាការ / Allocation of hearing
- អ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចលើបញ្ហាបន្ទាន់បង្អួច៖ គុណសម្បត្តិ និងគុណវិបត្តិ / Who decides interlocutory issues: pros and cons
  - ចៅក្រមធ្វើសេចក្តីសម្រេច / Deciding judge
  - ចៅក្រមដទៃទៀត / Other judge
  - មន្ត្រីតុលាការ / Court officer

ការបែងចែកសំណុំរឿង / Allocation of cases

- ចៅក្រមទទួលបន្ទុកសំណុំរឿងពាណិជ្ជកម្ម / Judge in charge of commercial cases
- ការបែងចែកបែបអបុគ្គលទៅតាមភាពដដែលៗ / Impersonal allocation by rote
- សំណុំរឿងពាក់ព័ន្ធ / Related cases
- បន្ទុកការងារ/បន្ទុកមិនស្មើគ្នា / Unequal workload/burden

កិច្ចការ / Support

- IT
- ជំនួយរដ្ឋបាល / Administrative assistance
  - ការវាយអត្ថបទ / Typing
  - ការស្រាវជ្រាវ / Research
  - លេខាធិការដ្ឋាន / Secretarial
  - ការដោះស្រាយជាមួយភាគី/សាក្សី/អ្នកជំនាញ / Dealing with parties/witnesses/experts